

6 mėn. VILIBOR paskirtis ir palyginimas su litų indėlių, paskolų ir FXS palūkanų normomis (2006 01-2012 06) ¹

Ekonominių tyrimų skyrius

2012-07-31

¹ Šis pristatymas nepretenduoja į tvirtas išvadas ir yra išimtinai skirtas vidinėms diskusijoms.

6 mėn. VILIBOR paskirtis	3
6 mėn. VILIBOR ir priimtų nebankų indėlių palūkanų normos	6
6 mėn. VILIBOR ir skelbiamos indėlių palūkanų normos (dienos duom.)	9
6 mėn. VILIBOR ir naujų paskolų nebankams palūkanų normos.....	11
6 mėn. VILIBOR ir realių tarpbankinių FXS palūkanų normos.....	13
6 mėn. VILIBOR ir bankų sektoriaus atvira litų/eurų pozicija.....	15
VILIBOR skaičiavimo tobulinimo galimybės	17

6 mėn. VILIBOR paskirtis

■ (1): Litų paskolų nebankams palūkanų normų bazė – pagrindinė dalis litų paskolų portfelio (2012-06: viso 14 bn Lt) susieta su 6 mėn. VILIBOR. Bankai VILIBOR pagalba gali:

- greitai **perduoti indėlių palūkanų normų pasikeitimus** paskolų palūkanoms
- **valdyti lito valiutinę poziciją**, paskatinant reikiamą paskolų litais apimtį pasikeitimą (*moralinė problema* vartojant šį argumentą: 2008-2009 m. bankai ragino skolininkus prisiimti lito kurso riziką, kai patys jos siekė išvengti)

■ *Ir tik* (2): **Indikatyvus palūkanų lygis** 6 mėn. tarpbankiniams FXS ir išankstiniams sandoriams (su bankais ir kitais klientais) įkainoti:

- Mažas rinkos likvidumas → individualių sandorių litų palūkanų normos gali ženkliai nukrypti nuo 6 mėn. VILIBOR (žr. vėliau)

■ **Vietos aplinkybės**, dėl kurių paskolų nebankams palūkanų bazės funkcija būtų svarbesnė už tarpbankinės rinkos indikatorių (→ VILIBOR *inertiškumas* vs. tarpbank.FXS pn.):

- **Mažai likvidi tarpbankinė litų rinka** (maža šalis, dominuoja užsienio bankų skyriai/dukteriniai bankai su grupės mastu centralizuotu likvidumo valdymu)
- **Valiutų valdyba**: nėra klasikinio pinigų politikos perdavimo mechanizmo nuo CB per tarpbankinę rinką ekonomikai
- **Trumpalaikiai litų resursai ir ekonomikos svyravimai** verčia bankus orientotis į dažniau (pvz., 2 k./m.) perkainojamų kintamų palūkanų paskolas

6 mėn. VILIBOR ir **priimtų** nebankų indėlių palūkanų normos

■ Indėlių palūkanų normas korektiška lyginti su skolinimo palūkanomis VILIBOR, atsižvelgus į bankų indėlių draudimo fondo įnašus (IDF) ir privalomų atsargų sąnaudas (PA):

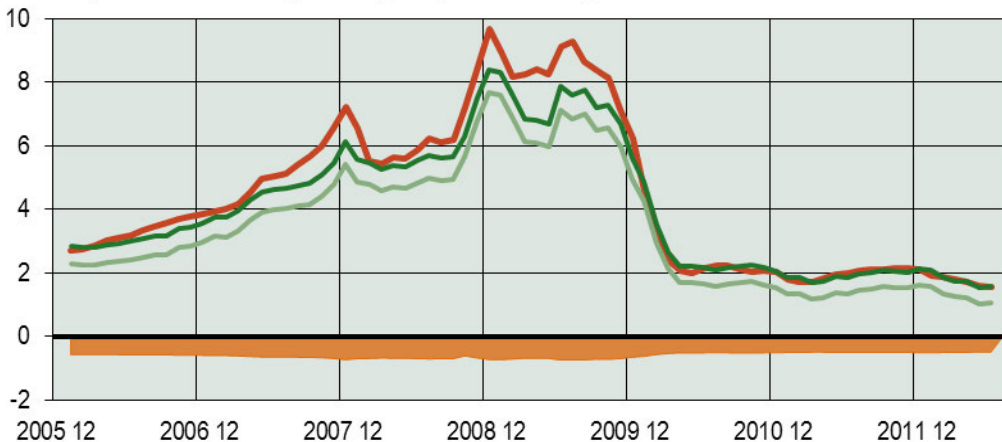
- Bankų sąnaudos švelnina atlyginimas už PA dalį = ECB normai (1%) pagal ECB MRO palūkanų normą,
- Likusios sąnaudas = 0,49-0,74 pp (2006-2012.06):

$$\frac{\text{deposit_rate} + IDF - ECB_MRO \times ECB_RR}{1 - LB_RR} - \text{deposit_rate}$$

■ Indėlių pn. + IDF,PA sąnaudos: skirtumas su VILIBOR l.sumažėja

Procentai, mėnesio vidurkis (svertinis, išskyrus VILIBOR)

PA ir IDF sąnaudos, pp

6 mėn. VILIBOR

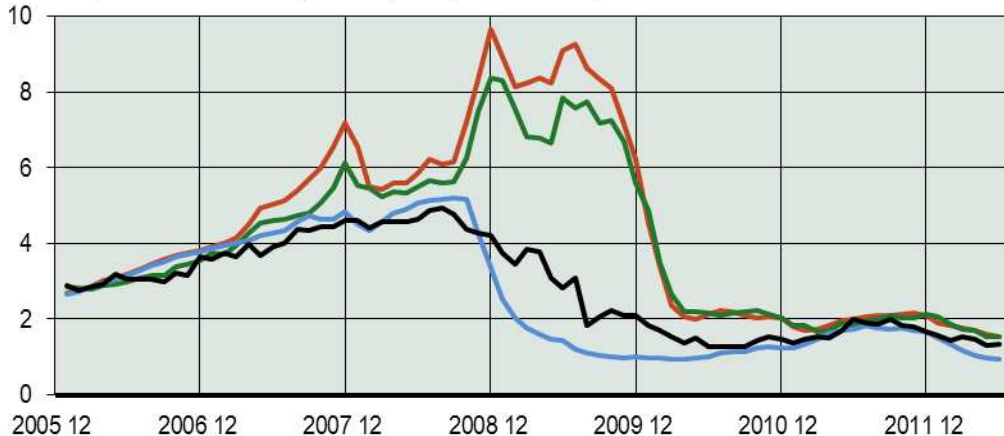
Naujų nefin.sektoriaus terminuotų indėlių litais palūkanų norma

Naujų nefin.sektoriaus terminuotųjų indėlių litais palūkanų norma + PA ir IDF sąnaudos

■ Bankai per krizę didino ir EUR indėlių pn., nors <-iu mastu

Procentai, mėnesio vidurkis (svertinis, išskyrus VILIBOR)

— 6 mėn. VILIBOR

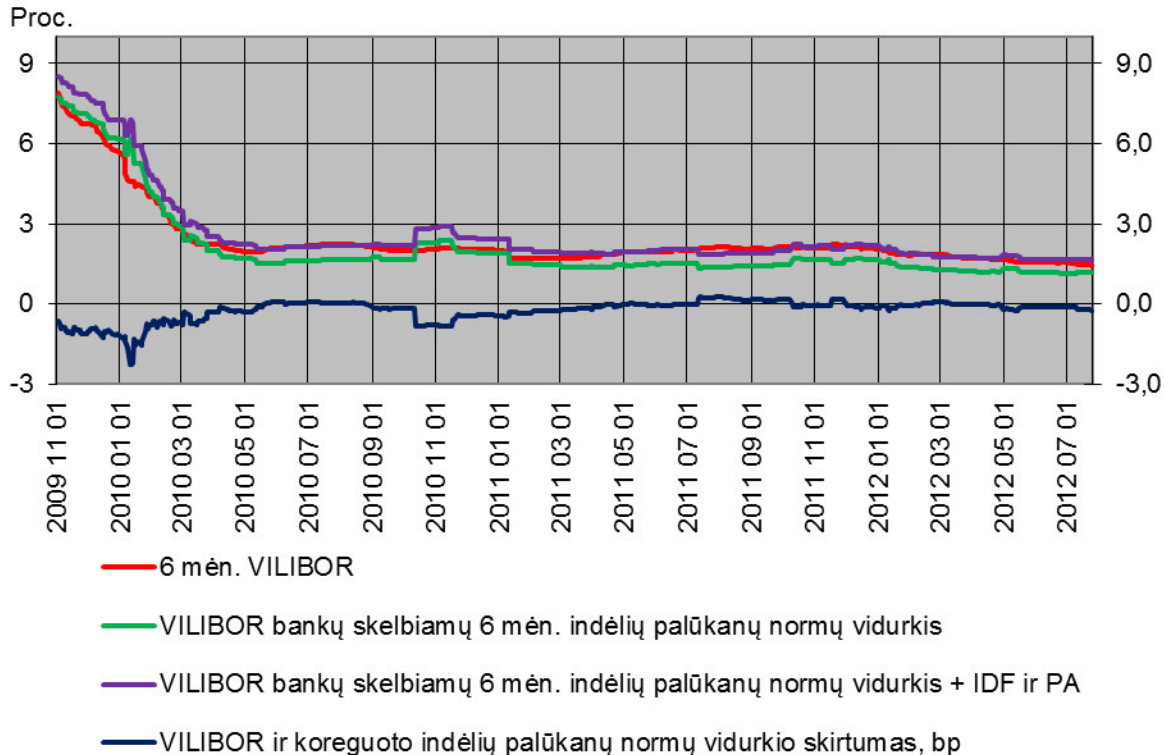
— Naujų nefin. sektoriaus terminuotųjų indėlių litais palūkanų norma + PA ir IDF sąnaudos

— 6 mėn. EURIBOR

— Naujų nefin. sektoriaus terminuotųjų indėlių eurais palūkanų norma + PA ir IDF sąnaudos

6 mėn. VILIBOR ir skelbiamos indėlių palūkanų normos (dienos duom.)

■ VILIBOR sąrašo bankų skelbiamų **indėlių palūkanų normų vidurkis** apskaičiuotas tuo pat būdu, kaip ir VILIBOR: atmetus didžiausią ir mažiausią reikšmes.

■ **6 mėn. VILIBOR** pokyčiai paprastai lenkia indėlių palūkanų normas: **ankstyvasis litų palūkanų indikatorius** (ypač 2009 pb. – 2010 pr. mažėjus litų palūkanų normoms) = Bankų išdo tarnybos greičiau sureaguoja į besikeičiančią situaciją (litų skolinimosi sąnaudos, banko valiutinė pozicija).

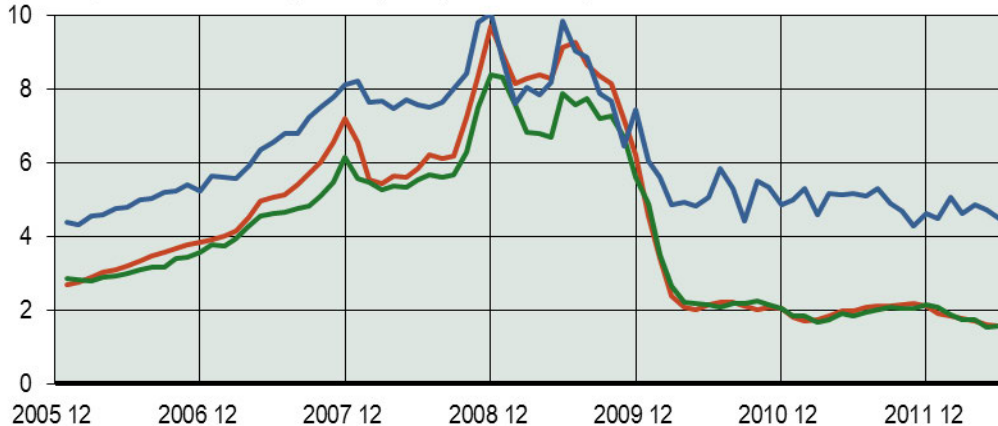
■ *2010-10 epizodas*: indėlių palūkanų normų vidurkis pašoko virš 6 mėn. VILIBOR, nors *nė vienas bankas nepakeitė indėlių ir tarpbankinių kotiruočių (!)*. Bet **pasikeitė VILIBOR bankų sąrašas**.

6 mėn. VILIBOR ir naujų paskolų nebankams palūkanų normos

■ Paskolų LTL maržos per krizę sumažėjo, po krizės išsiplėtė:

Procentai, mėnesio vidurkis (svertinis, išskyrus VILIBOR)

— 6 mėn. VILIBOR

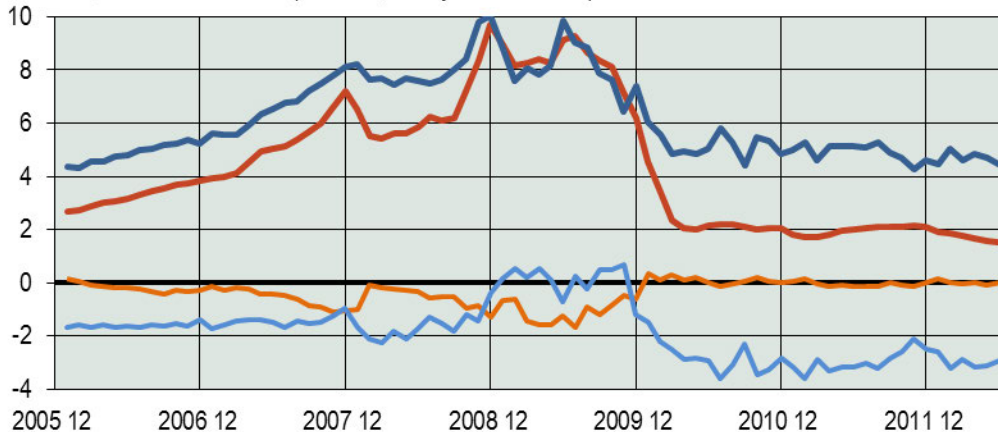
— Naujų nefin. sektoriaus terminuotųjų indėlių litais palūkanų norma + PA ir IDF sąnaudos

— Naujos paskolos litais su kintama palūkanų norma, fiksuojama iki 1 m.

■ 2009 m. krizė: VILIBOR-indėlių \uparrow , bet paskolų marža \downarrow :

Procentai, mėnesio vidurkis (svertinis, išskyrus VILIBOR)

— 6 mėn. VILIBOR

— Naujos paskolos litais su kintama palūkanų norma, fiksuojama iki 1 m.

— Naujų terminuotų indėlių litais palūkanų normos ir 6 mėn. VILIBOR skirtumas

— 6 mėn. VILIBOR ir naujų paskolų litais palūkanų skirtumas

6 mėn. VILIBOR ir realiųjų tarpbankinių FXS palūkanų normos

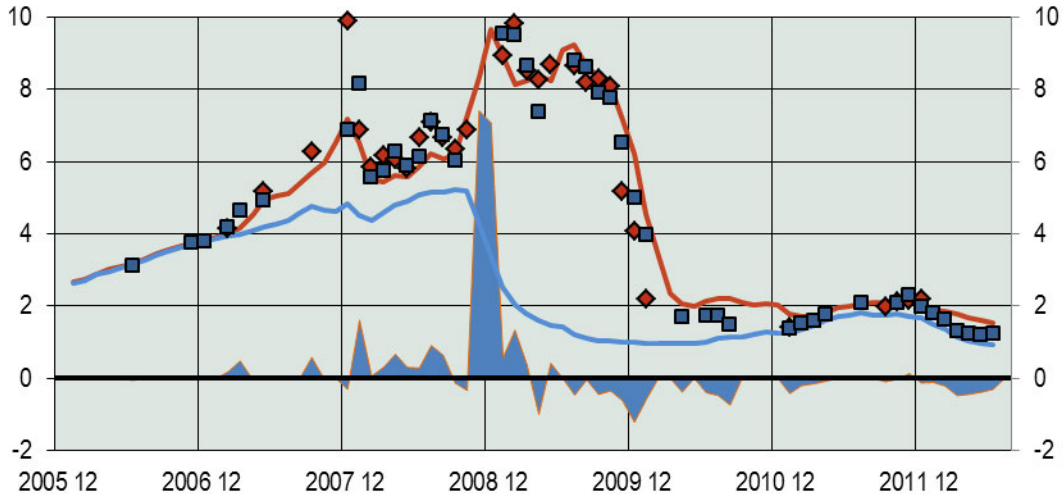
■ VILIBOR inercija: įtampa ↑ → FXS pn > VILIBOR; ↓ → <:

Procentai, mėnesio vidurkis (svertinis, išskyrus VILIBOR)

Procentai, mėnesio vidurkis (svertinis, išskyrus VILIBOR); >10% "neįtraukta"

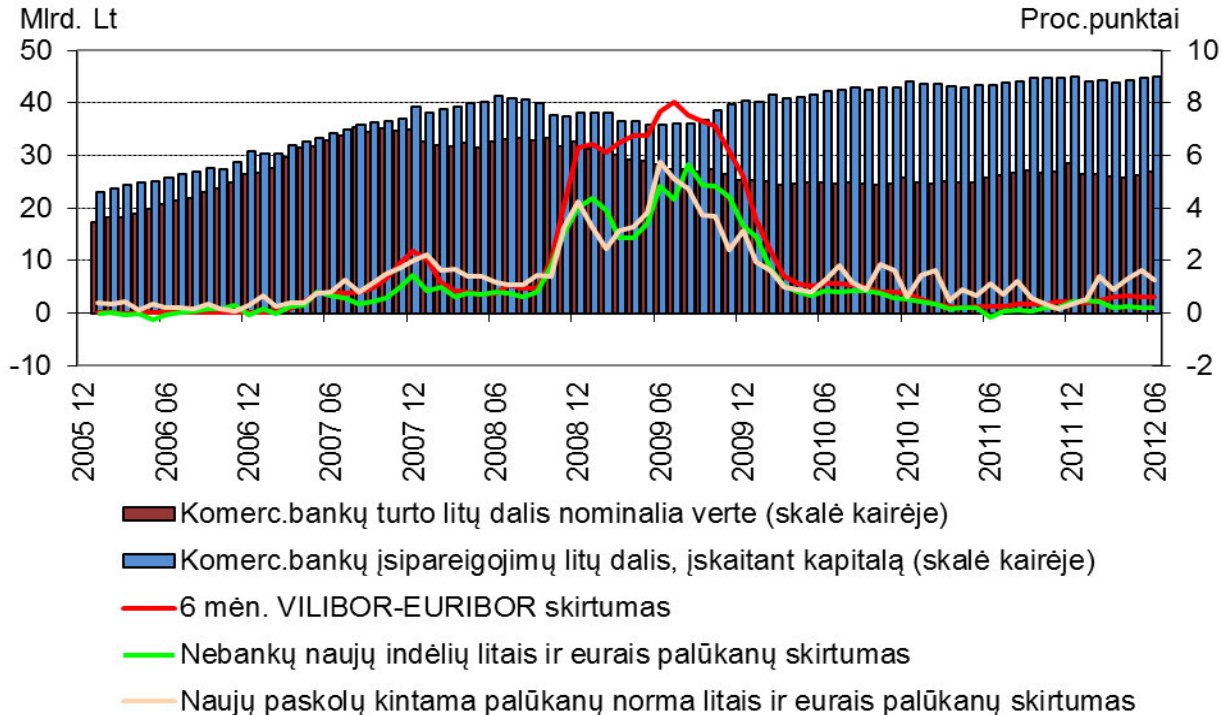

- 6 mėn. FXS litų palūkanų ir VILIBOR skirtumas
- 6 mėn. VILIBOR
- 6 mėn. EURIBOR
- 6 mėn. litų-eurų FXS tarp bankų rezidentų litų palūkanų norma
- 6 mėn. litų-eurų FXS su bankais nerezidentais litų palūkanų norma

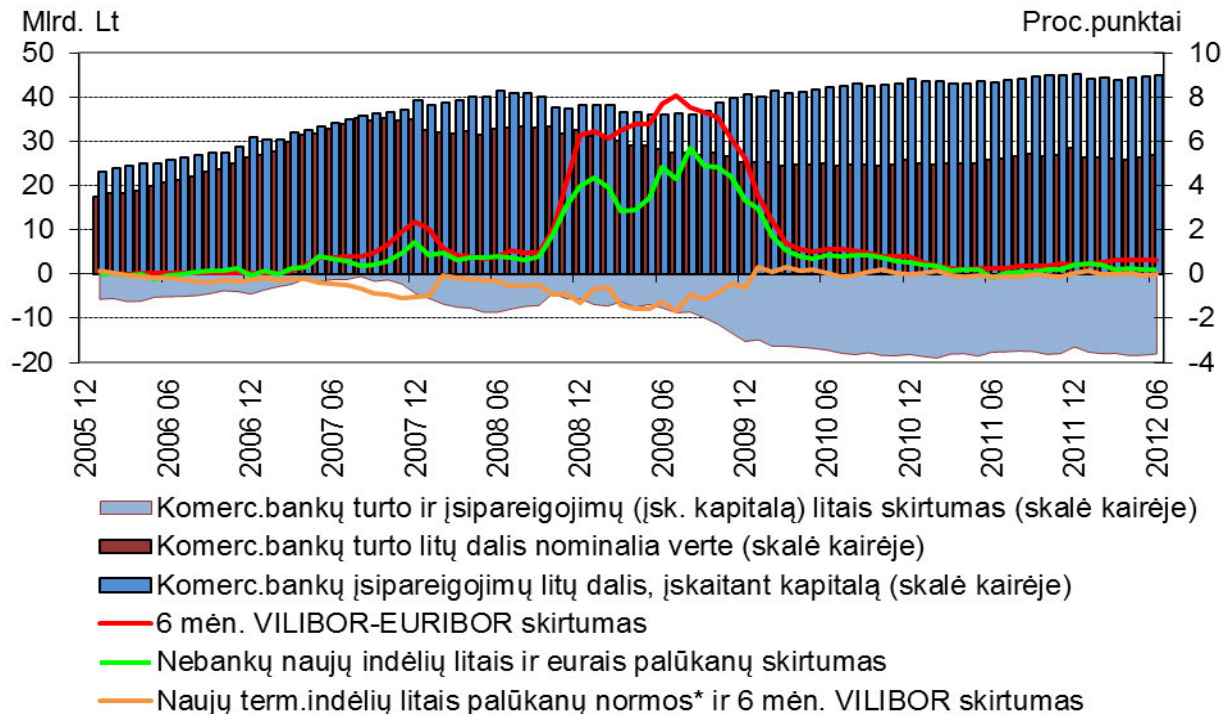
6 mėn. VILIBOR ir bankų sektoriaus atvira litų/eurų pozicija

■ 2008pb-2009pr: LTL spreads ↑: bankai didino ilgą euro poziciją, ...

■ ... nes devalvacijos atveju išvengtų staigių didelių nuostolių

*Šių terminuotų indėlių palūknų norma padidinta IDF ir PA sąnaudomis.

VILIBOR skaičiavimo tobulinimo galimybės

- Stabilizuoti VILIBOR sąrašą (dabar peržiūrimas/ketv. pagal praeito ketv. duomenis):
 - praplėsti sąrašą (sumažinti aktyvumo kartelę nuo dab.5% iki ?2)
 - bankų aktyvumą vertinti už ilgesnį laiką (paskutinius 6/12 mėn.)

- Realiau vertinti bankų aktyvumą: šalia skolinimo sandorių įtraukti ir lito-užs.valiutos FXS (=pasaulinė praktika); sandorius įtraukti su jų termino svertu (1 d. suma x 1, 360 d. suma x 360, ...)

- Formalizuoti VILIBOR priežiūrą: spec.komitetas (protokoluojami posėdžiai); banko užklausos procedūra (jei jis pakeičia kotiruotę >nustatytas slenkstis, kinta prieš tendenciją, t.t).